

EELNÕU

.....

VABARIIGI VALITSUS

Eesti seisukohad Euroopa Liidu tööstuse arengu kiirendamise määruse eelnõu kohta

1. Kiita heaks järgmised majandus- ja tööstusministri esitatud seisukohad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse, millega kehtestatakse meetmete raamistik tööstussuutlikkuse ja süsinikuheite vähendamise kiirendamiseks strateegilistes sektorites ning muudetakse määrusi (EL) 2018/1724, (EL) 2024/1735 ja (EL) 2024/3110, eelnõu kohta:

1.1 Eesti toetab tööstuse arengu kiirendamise määruse eelnõu eesmärki tugevdada Euroopa tööstust arendades kohalikku tootmist ning suurendades välisinvesteeringute positiivset mõju Euroopa Liidu majandusele. Leiame, et eelnõus tuleb tagada paindlikkus liikmesriikide eripäradega arvestamiseks ning nõuete selgus ja arusaadavus, eriti ettevõtjate jaoks.

1.2 Eesti toetab eelnõus Euroopa Liidu päritolu põhimõtte rakendamist teatavates Euroopa Liidu jaoks strateegilistes valdkondades piiratud mahu ja teatud tingimustel tootmissisendile ning liidu päritolu kriteeriumi põhimõtet riigihangetes. Liidu päritolu tõendamine riigihangetes peab toimuma võimalikult vähese bürokraatiaga ja mitte tekitama lisakohustusi ettevõtjatele ning säilitama paindlikkuse alternatiivide puudumisel kasutada ka kolmandate riikide tooteid. Vabakaubanduslepete ja muude erandite paremaks mõistmiseks ja arvestamiseks on vaja selgelt kindlaks määrata, milliste allikate ja kriteeriumide alusel neid liidu päritolu põhimõtte kontekstis tuleb arvestada. Euroopa Komisjon peab pakkuma lahendusi näiteks andmekogu või juhendmaterjali näol, millele hankijad saavad piisava ajavaruga enne hangete algatamist tugineda erandi rakendamisel.

1.3 Eesti leiab, et erinevate valdkondade strateegiliste projektide loamenetluste, näiteks ehitus- ja keskkonnakaitselubade, aga ka muude lubade menetluste lihtsustamise reguleerimine sektoripõhistes Euroopa Liidu õigusaktides killustab nõudeid, raskendab nende rakendamist ning võib pikendada liikmesriigi menetlusi ega aita saavutada soovitud lihtsustamise eesmärki. Peame oluliseks, et Euroopa Liidu loamenetluste kiirendamist käsitlevad õigusaktid oleks reguleeritud ühetaoliselt. Eesti eelistab, et erinevate valdkondade strateegiliste projektide ehitus- ja keskkonnakaitselubade menetluste, aga ka muude neid projekte puudutavate võimalike loamenetluste sätted koondatakse ühte Euroopa Liidu õigusakti, et tagada õigusselgus ja vältida vastuolusid.

1.3.1 Eesti toetab eelnõus tööstusprojektide loamenetluse lihtsustamist ja kiirendamist, kuid ei pea vajalikuks tööstuslike tootmisprojektide jaoks vajalike lubade menetlemise koondamist ühte infosüsteemi või ühe loataotluse kasutamise kohustust. Soovime, et ettevõtja saaks lihtsal viisil ühe portaali kaudu esitada tööstusliku tootmisprojekti jaoks vajalikke tegevuslubade taotlusi. Eesti saab seda toetada eeldusel, et tööstusprojektide loamenetlus toimub vastavate pädevate asutuste olemasolevates loamenetluse infosüsteemides ja koordineerivale asutusele jääb üksnes nõuandev roll.

1.3.2 Eesti leiab, et ühtsete juurdepääsupunktide tehniline lahendus peab olema asjakohane, ettevõtjatele kasutatav tasuliste vahendusteenusteta, tehnoloogianeutraalne ja ühilduma liikmesriikides juba olemasolevate või arenduses olevate infosüsteemidega ning olema kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega. Eelnõus pakutud lahenduste kasutamise korral peame oluliseks, et nende elluviimisel oleks tagatud Euroopa Liidu poolne rahastamisvõimalus ning et lahendused ei tooks liikmesriikidele kaasa ebaproportsionaalseid kohustusi ega ülemääraast koormust. Juhul kui neid tingimusi ei ole võimalik tagada, soovime, et liikmesriike ei kohustataks seda lahendust kasutama.

1.4 Eesti peab eelnõu kohaste strateegiliste ja olulise mõjuga investeeringute sõelumist Euroopa tasandil kasulikuks, et vältida sõltuvust riikidest, millel on suur mõju strateegiliste sektorite tarneahelate üle. Oluline on säilitada tasakaal majandusjulgeoleku eesmärkide ja majanduse avatuse vahel.

1.5 Eesti eelistab, et eelnõus oleks tööstuse eelisarendusalade loomise meetmed liikmesriikidele vabatahtlikud, sest konkreetse geograafilise ala määramine vähendab paindlikkust. Eestis on juba mitmeid tööstusparke ja arenduspiirkondi, mis võimaldavad olulisi tööstusprojekte toetada.

1.6 Soovime, et delegeeritud aktide asemel kasutaks Euroopa Komisjon oluliste sätete (liidu päritolu välistamine, välisinvesteeringute sõelumise ülevõtmine) jaoks teisi menetlusi nagu näiteks komiteemenetlus kontrollimenetlusega rakendusakti tasemel, mis kaasavad otsustusprotsessis paremini liikmesriike.

1.7 Saame toetada eelnõus vähese süsinikusisaldusega toodete nõuete kehtestamist. Õigusselguse tagamiseks soovime, et eelnõus on täpsemalt reguleeritud, kuidas toimub tootjate Euroopa päritolu ja keskkonnanõuetele vastavuse isedeklareerimise kontrollimise ja järelevalvemehhanism, et tagada aus konkurents.

1.8 Eesti leiab, et Euroopa Liidu tasandil peab karistuste ühtlustamine toimuma paindlikult ja liikmesriikide pädevust austavalt ning seetõttu piirduma eelnõus sätestatud proportsionaalsuse, heidutavuse ja tõhususe nõuetega.

1.9 Eesti peab oluliseks, et eelnõuga kavandatavad ehitustoodete määruse (EL) 2024/3110 muudatuste ning Euroopa tööstuse arengu kiirendamise määruse eelnõu riigihangete ja avaliku sektori toetuskavade nõuete omavaheline seos ja kohaldamise kord oleksid selgelt kindlaks määratud, et vältida sama teabe dubleerivat esitamist ja kontrollimist vähese süsinikusisaldusega ehitustoodete nõuete täitmisel.

2. Eesti esindajatel Euroopa Liidu Nõukogu erinevatel tasanditel väljendada ülaltoodud seisukohti.

3. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil teha punktis 1 nimetatud seisukohad teatavaks huvirühmadele, kes olid kaasatud seisukohtade kujundamisesse. Riigikantseleil esitada punktis 1 nimetatud määruse eelnõu ja seisukohad Riigikogu juhatasele ning teha seisukohad teatavaks Eestist valitud Euroopa Parlamendi liikmetele ning Eestist nimetatud Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ja Regioonide Komitee liikmetele.

Kristen Michal

Peaminister

Keit Kasemets
Riigisekretär